

ACTUALITEIT DER BEWUSTWORDING

Tiende Les.

OCCULTE WERKELIJKHEID.

Wie in deze dagen volgt wat er in de wereld gebeurt, die zal getroffen worden door vele verschijnselen, waarvoor men althans zuiver redelijk maar moeilijk een verklaring kan vinden. Hoe is het b.v. te verklaren, dat er in twee bepaalde gebieden van de Sovjet-Unie regelmatig aardbevingen zijn voorgekomen? Gepubliceerd is, als ik mij niet vergis, hoofdzakelijk de aardbevingen in de omgeving van Tasjkent. Maar vlak bij, d.w.z. ongeveer 160 km., bevindt zich een z.g. gesloten industrie; en dat is in feite een gesloten stad. Daar komt men niet zo gemakkelijk in.

In deze stad is men bezig aan een verbetering, zullen wij maar zeggen, van het oorspronkelijke Russische raketwapen dat de bijnaam Stalinoergel heeft verdiend in de laatste wereldoorlog. De bedoeling ervan is om op zeer korte termijn in een bepaald deel van het front een verzadiging van zenuwgif te krijgen. U zult begrijpen dat de mentaliteit, welke in die richting streeft, een volkomen met de aarde en het leven strijdige moet zijn. Het resultaat is: de aardbeving. Alleen, dat is niet redelijk.

Een ander voorbeeld, dat misschien in deze dagen toch ook wel bruikbaar is: Overal op de wereld wordt gedemonstreerd, voornamelijk door jongeren. Het lijkt misschien, alsof deze demonstraties hoofdzakelijk gekeerd zijn tegen de U.S.A. Maar als wij dieper op het verschijnsel ingaan, blijkt dat er ook vaak wordt geprotesteerd, als er niets te protesteren valt. En in al die gevallen zien wij dat hartstochten losslaan, niet alleen bij de protesterenden maar ook bij degenen, die het protest menen te moeten afwijzen.

Hoe kunnen wij een dergelijke golf van hartstocht, van hartstochtelijkheden verklaren?

Wij hebben in de afgelopen tijd geprobeerd de mens enig inzicht te geven in de achtergrond. We hebben getracht duidelijk te maken hoe er wisselwerkingen zijn tussen mens en aarde; hoe de mens zelf eigenlijk bepaalde spanningen doet ontstaan en hoe reacties daarop onvermijdelijk worden. Ik noemde enkele verschijnselen, waarvan u misschien het relletje in Amsterdam het voornaamste vindt en waarbij een ander misschien eerder denkt aan enkele staatsgrepen van de laatste tijd. Het feit blijft echter bestaan.

Er is een enorme omwenteling aan de gang, die wij niet rationeel kunnen verklaren. De jongeren, die tegen de wereld protesteren, doen dat tegen een wereld die hun in feite veel meer geeft dan ze onder hun eigen voorwaarden die wereld ooit hadden kunnen afdwingen. Degenen, die politieke protesten doen horen of staatsgrepen wagen, doen dit meestal

niet om een bestaand regiem te veranderen, doch alleen om stuivertje te wisselen in de heersende kaste.

Waar ligt hier de oorzaak? Wat kan ertegen worden gedaan? Hoe moet in een dergelijke wereld de instelling van de mens zijn? Hoe kan men zich een zekere immuniteit verwerven tegen al deze impulsen en impressies, die van alle kanten op je aan stormen in de moderne tijd?

In de eerste plaats zou ik willen opmerken, dat de kosmische ritmen op zichzelf natuurlijk veel te zeggen hebben op deze wereld, maar lang niet alles. Het kosmisch ritme is het grondmateriaal. Wat daarvan wordt vervaardigd, hangt voor een groot gedeelte van de mens af. Wij kunnen spreken over geestelijke werkingen en invloeden, maar ook hier geldt: De geest kan de denkbeelden geven, de geest kan een zekere stuw- ing veroorzaken, de uitvoerende kracht is de mens zelf. Ik geloof dan ook, dat de grote oorzaak van al deze spanningen - onverschillig of zij in natuurrampen of in opstanden tot uiting komen - gelegen is in een verkeerde oriëntatie van de mens.

Deze dagen worden eigenlijk gekenmerkt door een vorm van stoffelijk denken, dat zich zelfs in het godsdienstige voortzet. Er is nergens een rustpunt te vinden, een soort isolement, waarin je geestelijk jezelf kunt zijn. Alles wordt door de uiterlijkheden bepaald en gestuwd; en naarmate men zich meer geprikkeld voelt door de uiterlijkheden, tracht men ze op te heffen door andere uiterlijkheden.

Een happening is niets anders dan de tegenhanger van de officiële demonstratie: de parade of de optocht. Het is het chaotische "zelf willen doen" tegenover het georganiseerde "mooi doen". Wij moeten dus de basis zoeken in het te materialistische en daardoor te georganiseerde bestaan van de mens, maar daarnaast toch zeker ook in het grote verschil dat er ligt tussen zijn gedachtenleven en de werkelijkheid. Misschien kan ik hier een voorbeeld geven, dat voor u gemakkelijker aanvaardbaar is:

Er wordt gesproken over een algemene welvaart. Deze welvaart is een schijn-welvaart. Indien wij in koopkracht rekenen en niet in guldens, dan blijkt dat sedert 1932 - 1933, een jaar waarin de vorige crisis zo'n beetje was afgelopen, de koopkracht maar met ongeveer 14 % is verhoogd voor de gemiddelde bevolking. Nu blijkt verder, dat van die 14 % bijna 10 % door wat we de betere middenstand kunnen noemen wordt geabsorbeerd; wat er voor het merendeel van de bevolking overblijft is dus 4 %. Wat per hoofd neerkomt op een getal pro mille, een paar gulden pro mille. Toch noemt men het welvaart. En voor degenen, die ervoor zitten, is dat welvaart.

Ik kan mij voorstellen, dat iemand die een groot salaris heeft (laat ons zeggen f 50.000.- per jaar) zegt: Nu ja, het is niet zo erg, als het brood een cent duurder wordt. Dat kunnen we best betalen. Het is toch een welvaartsstaat. Maar dat zegt niet degenen, die er met f 100.- moet komen of iemand met een jaarinkomen van f 5000.-. Die verschillen wekken de wrijving op, omdat men niet uitgaat van de gemiddelde realiteit. Men gaat uit van een schijnbeeld van welvaart, waarin - om alweer dicht bij huis te kijken - Nederland in feite nu reeds de kapitaalmogelijkheden en reserves - vooral van de onafhankelijken - heeft opgesoupeerd voor de komende 10 jaar. De mensen kunnen dat niet uitdrukken, maar ze voelen het. Er is een strijd tussen hetgeen zij menen te mogen verwachten en hetgeen er is.

Het resultaat is, dat zij hun gedachtenwereld steeds concreter uitbeelden. Of die gedachtenwereld er nu één is van de overmacht, waarmee je mensen vernietigt, of datgene wat je rechtens van de maatschappij mag eisen of iets anders, doet weinig ter zake.

Ik bouw een gedachtenbeeld. Dit gedachtenbeeld is een astrale inwerking; dus een invloed op fijnstoffelijk terrein. Van deze fijnstoffelijke invloeden gaat een zeer sterke straling uit naar de mens en beïnvloedt

daarbij zowel zijn emoties, zijn gedachtenleven als tot op zekere hoogte zijn lichamelijk welbehagen.

De kosmische golven beïnvloeden de astrale wereld evenals de stoffelijke wereld. De traagheid van de materiële wereld heeft een effect, waardoor de werkelijke ontwikkeling meestal wat getemperd wordt. Om u een voorbeeld te geven: Het hoogtepunt van een kosmische golf valt op 17 juli in de ochtenduren. De zuiver stoffelijke werking daarvan kunnen wij - gezien de condities - dan verwachten rond 24 tot 27 juli. Astraal echter is de invloed bijna gelijktijdig.

De mens reageert met zijn emoties, met zijn denken dus veel sneller dan de materie dit kan doen. De handelingen in gedachten vinden onmiddellijk plaats, terwijl de stoffelijke handeling voorbereiding nodig heeft en op vele terreinen tegenslag kan ontmoeten. Het resultaat is, dat er een zeer sterk verschil bestaat tussen deze astrale wereld (dit wereldbeeld dat men bouwt) en de eigenlijke wereld van de mens.

Die tegenstelling komt bij de mens tot uiting in een onredelijk gedrag binnen zijn stoffelijke werkelijkheid, aangezien hij reageert op grond van de waarnemingen, de stellingen, de emoties van het astrale vlak. De mens beïnvloedt zo in een grote strijdigheid (waarvan hij zelf deel uitmaakt) zijn stoffelijke omgeving, zijn medemensen, de natuur en alle bezielende krachten daarin. Is het een wonder, dat die natuur eigenaardig reageert? Is het een wonder, dat de aarde beeft? En is het een wonder, dat er vele onverklaarbare ongevallen zijn gebeurd en zullen gebeuren?

Wij moeten een uitweg zoeken. Wij kunnen niet volstaan met te constateren dat de wereld, zoals ze nu is niet goed is. Want dat doen de mensen al jarenlang. En al jarenlang zijn ze niet in staat geweest om daar ook maar één positief punt tegenover te stellen. Ze komen steeds weer terug op het oude spoor. Ze kunnen zich niet losmaken van wat is.

Wij moeten onze benadering baseren op de werkelijkheid, ook als die niet zo prettig is. Maar dan moeten wij in die werkelijkheid een besef kweken, waardoor wij de astrale wereld in harmonie met de materiële wereld kunnen opbouwen. Onze voorstellingswereld moet niet een pessimistische of een optimistische zijn. Ze moet in de eerste plaats een realistische zijn. En onze verwachtingen, die van de astrale wereld altijd een meer integrerend *deel(?)* vormen dan van de materiële wereld, zullen enigszins optimistisch moeten zijn, maar gefundeerd. Als wij dit doen, scheppen wij een evenwicht.

De kosmische invloed, die in de astrale wereld optreedt, wekt voor ons geen met de stoffelijke ontwikkeling strijdige emoties en krachten. Neen, zij kondigt ze aan en versterkt ze. Wij zijn voorbereid op datgene, wat stoffelijk onvermijdelijk is en kunnen daarop dus van tevoren en overlegd reageren. Als gevolg hiervan zullen wij innerlijk zekerder worden en onze astrale wereld zal meer en meer het karakter krijgen van een ideaal, dat op de feiten is gebaseerd. Men herschept zo zijn geestelijke wereld; en door die invloed van de geestelijke wereld wordt een herscheppen van de materiële wereld mogelijk.

Het zal u duidelijk zijn, dat wij hier niet kunnen stilstaan bij de eenvoudige omschrijvingen. We kunnen ook niet volstaan met: Ja, dat kun je doen met magie of occultisme. We moeten proberen door te dringen in de relaties tussen de mens en het onzienlijke en daarbij vooral uitgaan van datgene, wat de mens op het ogenblik kan doen.

Voorbeelden zijn vaak wat moeilijker te vinden en zo we ze al kunnen geven, onvolledig; want de occulte wereld is er één, waarin de achtergrond van het eigen bestaan emotioneel is.

De occulte wereld is niet menselijk of stoffelijk redelijk. Ze is zichzelf consequent en logisch, dat wel. Maar niet volgens redeneringen en waarnemingen, die in de materie worden gedaan en die ook kunnen worden verklaard door logische en stoffelijke normen. Neen, wij komen te staan voor

de onbegrijpelijke wereld. En die wereld voert ons dan weer tot een aantal vastellingen in verband met dit onderwerp, welke gelijktijdig een soort handleiding kunnen vormen.

1. Als ik mij een ideaalbeeld of een theoretisch beeld bouw en daaraan het grootste belang hecht, zullen alle impulsen, die ik ontvang (emotionele, kosmische en andere), worden bepaald door het door mij ontworpen beeld. Hoe feller ik een bepaald beeld projecteer, des te sterker het op mijn reactie van invloed zal zijn. Indien ik meen, dat iets volledig redelijk en juist is opgebouwd en dat de feiten zich daarom aan die stellingen dienen aan te passen, zal blijken dat de praktijk dit niet toelaat. Er is altijd die ene uitzondering, waardoor ik geen absoluut meester kan zijn.
2. Op het ogenblik, dat er een harmonie is tussen stof en geest, tussen stofwereld en voorstellingswereld, zijn beide met elkaar in fase, met dien verstande dat ontwikkelingen in een geestelijke of in een semi-stoffelijke wereld zich sneller afspelen dan in de materie. Dit houdt in, dat de mens emotioneel en zelfs qua reactie is voorbereid op de ontwikkelingen, die nog zullen komen. Hij loopt niet meer vooruit op de feiten, maar hij is volledig voorbereid op de feiten. In sporttermen zou men kunnen zeggen: Men weet zich steeds zo gunstig op te stellen, dat men in staat is een schijnbaar onverwachte aanval betrekkelijk moeiteloos af te slaan. De onafhankelijkheid van de mens wordt groter.
3. De mens leeft niet alleen in zijn wereld. Of wij dit sferen willen noemen, vierde dimensie of iets anders, het is wel zeker dat andere denkende wezens en entiteiten, die de mens niet normaal waarneemt, op zijn wereld bestaan, daar kunnen ingrijpen en er toegang hebben. Onverschillig hoe ik deze entiteiten benader, zal ik toch moeten toegeven dat zij op mijn wezen en in mijn leven van invloed kunnen zijn. Wat betekent, dat mijn benadering van die krachten bepalend is voor het gebeuren in mijn eigen bestaan.
4. Daar alle leven in zichzelf een en dezelfde kracht is, onverschillig of dit leven nu tot uiting komt in mij of in een ander, zal de kern van die levenskracht in ons allen a.h.w. verwisselbaar zijn. De levensenergie kan van mens op mens worden overgedragen. De denkbeelden, de bewustzijnswaarden, die daarmee gepaard gaan, kunnen eveneens worden overgedragen. De mens, die de belemmeringen van het in zichzelf geïsoleerd zijn, overwint, heeft toegang tot het totale bewustzijn van de mensheid en tot een zeer groot gedeelte van de levensenergie van de mens. Dat wil zeggen, dat degene, die bewust is en de spelregels kent, in staat is om t.a.v. zijn persoonlijkheid onvoorstelbaar grote en ver reikende veranderingen aan te brengen. Hierbij zal men echter gebonden zijn aan de goddelijke wetten en aan een aantal natuurwetten.

Met een paar van die punten begint het duidelijk te worden dat wij - willen wij een actuele bewustwording doormaken - niet kunnen volstaan met alleen maar waar te nemen en te verklaren. Het observeren is niet genoeg. Wij moeten actief zijn. Wij moeten zelf werken. En onze activiteit kan alleen dan een voldoende harmonie en eenheid tussen geestelijke en materiële waarden tot stand brengen, indien ik daarbij niet alleen betrouw op materiële of alleen op geestelijke waarden. En daar is dan eigenlijk het criterium van het juist leven in deze dagen.

Het is niet belangrijk wat ik doe. In deze dagen is alles even goed of even verkeerd, omdat niemand op deze wereld in staat is te beantwoorden aan de eisen, die de stoffelijke wereld en de ideële (de denkwereld van anderen) aan hem stelt. Goed en kwaad ten aanzien van de mensheid

zijn dus eigenlijk fictief geworden. Het belangrijke is hóé de daad wordt gesteld en ook in hoeverre die daad harmonisch blijft in eigen stoffelijk en geestelijk leven. Hiervoor hebben we de occulte wetenschappen nodig. We hebben daarvoor enig begrip nodig van de filosofische achtergrond van het bestaan.

Stellen wij dat de mens handelt, dan moeten wij zeggen: Zolang die handeling beantwoordt aan hetgeen hij innerlijk als juist erkent en in het beeld van het innerlijk juiste geen situaties of toestanden worden verondersteld, die nog niet feitelijk zijn, zal de mens in staat zijn met elke daad het beoogde resultaat te behalen.

Falen of slagen, mijne vrienden, is niet alleen maar afhankelijk van het toeval. Het is ook niet alleen afhankelijk van Gods wil of van wat anders. Falen of slagen is vaak een kwestie van een-zijn met jezelf of tegen jezelf verdeeld zijn.

Hier zullen wij dan kennis moeten maken met de wetten der magie, waarvan in Cursus II al het een en ander is gezegd. De wetten van overdrachtelijkheid of van besmetting. De wetten van gelijkvormigheid of identiteit. De wetten van weerklank of echo der sferen. En deze wetten moeten we gaan hanteren.

Je kunt de jonge mensen van deze tijd niet plotseling tot brave burgers maken volgens de norm van de ouderen. Maar je kunt wel begrip krijgen voor de jongeren, waardoor hun problemen op een andere manier tot uiting zullen komen en daarmee een oplossing nabij komt. Het lijkt u misschien moeilijk, maar toch is het eigenlijk heel eenvoudig.

Het lijkt misschien, alsof deze jonge mensen niet willen werken, maar als u nagaat hoe druk ze bezig zijn met al die dingen, die u zo hinderlijk vindt en de energie die daarin gaat, de gedachten, de voorbereiding, dan zouden ze daarmee misschien wel twee betrekkingen per dag kunnen vullen. Hun energie moet dus, wat men op aarde pleegt te noemen, positief worden gericht. Zij moeten zich niet richten op het afbreken en het aanvallen, maar op het corrigeren en harmoniseren. Dat kan bereikt worden, indien deze jonge mensen begrijpen dat er een mogelijkheid tot harmonie is, tot samenwerking.

In de revolutie schuilt precies hetzelfde. Het is niet zo belangrijk, of u nu voor Rusland bent, voor Amerika of alleen voor uzelf. De doorsnee-staatsman is trouwens alleen voor zichzelf, als men het op de keper beschouwt. Maar belangrijk is wel, of dit wordt nagestreefd in het belang van, maar ook uit de behoefte, uit de emotie, de erkenning van het gehele volk, of daar tegenin.

Als wij b.v. het drama zien, dat zich op het ogenblik rond Soekarno afspeelt, dan lijkt dat misschien allemaal wel aardig, dat de man zijn trekken thuis krijgt. Maar hier hebben we iemand, die het prestige zoekt niet alleen voor zich, maar ook voor een volk op een vlak, waarop dit volk dat prestige niet kan bereiken. Was de nadruk gelegd op de kunst en niet op de westerse bouw en inrichting, dan zou dit niet alleen de economie ten goede zijn gekomen, maar dan zou ook de houvast, die hij maatschappelijk en niet alleen emotioneel op de mensen heeft, veel sterker zijn geweest en zou hij vele dwaasheden niet hebben begaan. Dit is een dramatische strijdigheid tussen een man, die zijn rijk alleen maar ziet als even modern (beter en moderner dan Nederland) als alle grote landen en een volk dat denkt in termen van een rijstveld, een dorp, een dorpsfeest en misschien een vijand buiten de deur. Dit is niet meer met elkaar in overeenstemming te brengen.

Zou men Soekarno ertoe kunnen brengen zich te gaan interesseren niet voor het staatsapparaat en de staatsstructuur, maar voor de reëel bestaande behoefte aan een eigen cultuur en een eigen culturele uiting, dan zou daardoor in Indonesië onnoemelijk veel veranderen. Hij zou daartoe echter de wereld, die hij zelf als denkbeeld heeft opgebouwd (de astrale

kracht) moeten aanvallen. Ik geloof niet, dat hij daartoe het vermogen en de durf heeft. Dat is het drama.

China precies hetzelfde. In China is de partij eigenlijk gebaseerd op de boer. De werkelijke revolutie is in China altijd van de eenvoudige landbouwer uitgegaan tegen de steden waar de grote heren zaten. En dat is op het ogenblik ook het geval.

Nu heeft men dus een revolutie. Uit deze revolutie komt een zeker intellect voort, een soort kaste van wetenschappelijk denkenden, van intelligente mensen. En wat zien wij nu? Hoe pijnlijk is het eigenlijk niet, dat men niet in staat is om de verandering te zien. Men gelooft niet in een ander beeld dan dat van de heersende boerenstand. Het resultaat is, zoals u misschien bekend is: een groot aantal opstanden.

In China zijn op het ogenblik zelfs 3 opstandige bewegingen aan de gang. Het resultaat: een z.g. zuivering, waarbij veel noodzakelijk intellect wordt verbannen, gevangen gezet en uitgeschakeld. Gelijktijdig betekent het een noodzaak om geweld te gebruiken om eigen tekorten te compenseren. Dat is dramatisch. En wij kunnen er niets tegen doen, tenzij wij in staat zijn op de gemeenschappelijke wereld invloed uit te oefenen.

Die invloed kunnen wij uitoefenen door de wereld, die wij in gedachten bouwen. Vooral als wij leren te handelen volgens ons denken, als wij begrijpen dat het belangrijker is dat een mens mens is dan alle staatkundige, economische en andere situaties bij elkaar. Als wij begrijpen dat het niet belangrijk is, of wij iets God noemen, maar dat het belangrijk is dat wij ons verbonden weten met het komende en dat wij ons a.h.w. de uitvoerders voelen van het verleden. Dan zijn wij een stap verder.

Het grijpen naar een bovennatuurlijke wereld is in deze dagen vaak fataal. Wat dat betreft, zult u waarschijnlijk binnenkort (o.m. in Italië en ook in enkele staatjes als Saoedie Arabië) de uitwerking wel zien van een te eenzijdig, op een religieus ideaal gericht denken.

Kunnen wij echter terugkeren tot de menselijkheid, dan komt ook het begrip. Waar het begrip komt, kan harmonie ontstaan. Daar vallen de schrille tegenstellingen van klimaat, van weer, van natuurverschijnselen weg. Daarvoor in de plaats komt een ritme, dat aangepast is aan de menselijke behoefte, zowel zijn behoefte aan landbouw als zijn emotionele. Het wil niet zeggen, dat dan de ongelukken op de wereld ophouden. Maar het wil wel zeggen, dat zij een andere vorm krijgen; dat ze ten slotte ten goede werken en niet alleen maar betekenen een vernietiging of een niet doen van menselijke verwachtingen.

Zouden wij buitengewoon goed kunnen reageren, dan zouden wij natuurlijk vooruit moeten zien. En hier zal hetgeen ik heb gezegd over de kosmische golven en hun werkingen in het astraal, staande tegenover het vertraagd reageren van de materie van dienst kunnen zijn. De mens kan tot op zekere hoogte precognitie bezitten. Hij kan een zekere helderziendheid hebben. En als hij deze niet beschouwt als een gave op zich maar als een middel om de juiste aanpassing in zijn wereld te vinden, dan bereikt hij een meesterschap over het gebeuren.

We weten dat er mensen zijn, die over krachten beschikken. De één geneest misschien, de ander doet wat anders. Die krachten op zichzelf zijn heel aardig. Maar kun je eigenlijk wel iedereen genezen? Neen. Maar je kunt wel vaak iemand geluk geven.

Er bestaat een legende over Jezus. U kent die misschien wel. Jezus kwam in een dorp waar een verminkt meisje was. Hij ging naar haar toe en iedereen dacht: Dadelijk loopt ze. Het kind bleef even verlamd als tevoren. Maar waar ze eerst ontevreden met zichzelf was, was ze toen tevreden; en ze werd daardoor eigenlijk een bron van stichting voor het dorp. Ze bracht de mensen dichter bij elkaar en dichter bij God. Ze was een brandpunt geworden voor hun gemeenschappelijk denken en hun gemeenschappelijke acties. Dat is ook een vorm van het gebruiken van occulte kracht.

Genezen wil niet alleen maar zeggen: de kwalen wegnemen, waarover de mensen klagen. Het wil zeggen: het bestaande zo richten dat het voor de mensen goed, aanvaardbaar en belangrijk is, zodat daardoor de harmonie wordt vergroot.

En dat is hetzelfde, wanneer we spreken over contact met de geest. Maar wat kan de betekenis daarvan zijn? Misschien is het mogelijk een idee weer te geven. Wij proberen dat vaak. Misschien kunnen wij u veel meer interesseren en boeien door u boodschappen over te brengen van overgeganen, door u voorspellingen te doen en al datgene, wat in onze wereld of sfeer betrekkelijk gemakkelijk mogelijk is. Maar wat bereiken wij ermee? Niets. Want wij kunnen niet alléén uit de geest ingrijpen. Er is altijd een wisselwerking. Daar, waar de geest voorlichting geeft, kan de materie door haar reactie die voorlichting steeds belangrijker maken. Er kan een samenwerking komen, waarbij de geestelijke kracht de stoffelijke tekorten kan opvangen en waar het tekort aan stoffelijk vermogen dat in de geest bestaat door de materie zelf kan worden aangevuld. Het is dit soort samenwerking, waartoe alle contacten van stof en geest ten slotte moeten leiden.

De mogelijkheden, die wij hebben zijn zeer groot, ook in deze verwarde wereld. De mogelijkheid om de mensheid in de betrekkelijk korte tijd van enkele jaren over dit fatale, dode punt van het materialisme heen te helpen is zeer groot. Maar dan moeten wij wel begrijpen dat het verleden met zijn materiële denkbeelden en ideeën voorbij is. Dat ze zullen moeten reageren op een geestelijk beeld en dat wij dat alleen kunnen doen, indien dit beeld - althans in zijn bestanddelen - is gebaseerd op de materiële werkelijkheid.

Ik wil mijn onderwerp nu gaan besluiten en meen er goed aan te doen u nog enkele gegevens te verstrekken over de ontwikkelingen, die wij haast onvermijdelijk mogen verwachten.

Wij moeten er rekening mee houden, dat in de komende paar maanden de onrust, die in het verleden reeds aanwezig was, een meer kenbare vorm gaat aannemen. Daarbij zullen misschien al te grote gewelddadigheden vaak voorkomen kunnen worden. Maar wat niet kan worden voorkomen is, dat er een zeer grote probleemstof ontstaat, die waarschijnlijk begin september tot uiting zal komen en stoffelijk nog in dit jaar tot resultaten moet leiden, terwijl een groot gedeelte van de schijnbaar onbelangrijke veranderingen en reacties, die zullen optreden in oktober, november in het volgende jaar weerkaatst zullen worden in veel fellere acties en reacties. Laten we zeggen: eind januari, februari, begin maart. We zitten dus in een cyclus, die niet zonder meer kan worden doorbroken.

Ik durf er heel wat onder te verwedden, dat de meesten van u - om maar eens wat te noemen - rond half september een eigenaardige tijd zullen doormaken wat hun financiën betreft. Ze zullen het ene ogenblik verliezen, het volgende ogenblik onverwacht ontvangen. Daar is niets aan te doen. Dat is zo. Degeen, die echter rekening houdt met een noodzakelijk minimum, zal in die dagen te veel hebben. Hij zal veel voor anderen kunnen doen. Degeen, die rekent met het maximum bereikbare, zal veel tekort komen. Dat zijn punten, die u zelf kunt controleren, denk ik.

Indien wij ons beeld dus instellen op het minimum-noodzakelijke, dan kunnen wij zeggen dat in de rest van dit jaar een overvloed aan energie, aan kracht en aan materiële middelen en mogelijkheden bereikbaar wordt. En dat wil weer zeggen, dat wij wanneer de wereld in het jaar 1967 uitermate verward gaat worden (zeker als de tweede helft van het jaar is begonnen) over de reserves beschikken, geestelijk en stoffelijk, om te reageren. Geloof mij, dat is erg belangrijk.

Daar deze periode vermoedelijk loopt tot het jaar 1970, zullen wij ons dan ook in het volgende verenigingsjaar bezighouden met dit praktisch

occultisme en niet alleen op een zuiver persoonlijk niveau, maar wel degelijk ook op een hoger niveau: dat van de mens, die zijn juiste plaats inneemt in een kosmisch geheel, waarvan deze wereld voor hem de representerende bestaansvorm is.

Ik hoop, dat u alles, wat er over bewustwording en mensheid is gezegd, in deze tijd dus wilt zien als een aanleiding tot zelfbespiegeling en ook als een aanleiding tot zelf handelen. Gezamenlijk en harmonisch zijn wij sterk en niet te slaan. Verdeeld en strijdig met elkaar, verdeeld in onszelf zijn wij het machteloze slachtoffer van de spanning, die er in de wereld bestaat en van de kosmische golven, die deze wereld nog steeds met grote frequentie en intensiteit beroeren.

Natuurlijk wens ik u allen een aangename zomertijd, een aangename vakantie. Maar ik geloof, dat die vakantie voor u aangenamer zal zijn, indien u voor uzelf weet, dat u voorbereid bent op al die onverwachte spanningen van de toekomst.

-:-

ONTWIKKELING DER RELIGIE.

Wanneer wij de godsdiensten op deze wereld bezien, dan vallen er twee dingen op: dat zij het met elkaar over één punt eens zijn: het bestaan van God; en dat ze dit belangrijke punt zo onbelangrijk vinden, dat ze met elkaar voortdurend van mening verschillen over kleinigheden en over deze kleinigheden zozeer strijden, dat ze hun grote eenheid in God vergeten. Dat is jammer. Het is te betreuren, maar het is ook begrijpelijk. Want de doorsnee-mens zal in zichzelf God wel zien als een relatie met de oneindigheid, maar zodra hij God georganiseerd gaat eren en God gaat onderwerpen aan het regiem van het menselijk denken (wat een godsdienst in feite doet), dan gaat hij niet meer God zoeken, dan zoekt hij zichzelf in een godsdienst. En dit is het grote bezwaar, dat wij overal tegenkomen.

Het is ten slotte niet zo belangrijk, of de ene mens een bepaald voedsel rein en de andere datzelfde onrein noemt. Is het nu werkelijk zo belangrijk, dat men in een bepaald geloof geen varkensvlees mag eten en geen paling en dat men in een ander geloof misschien geen alcohol mag drinken en in weer een ander geloof niet mag roken? Die dingen zijn bijkomstig. Het is niet belangrijk op welke wijze je God dient. Het is belangrijk dat je God dient. En ik geloof, dat het dienen van God niet kan worden uitgedrukt in gebeden of plechtigheden.

Op dit ogenblik maakt de wereld een heel eigenaardige revolutie door. We zien langzaam maar zeker de nadruk in de godsdienst verschuiven naar het sociale vlak. Was er vroeger sprake van een goddelijke wet, die middels de autoriteiten werd opgelegd aan de eenvoudige gelovige, tegenwoordig krijgen we eerder te maken met een soort democratie, waarbij men onder elkaar zo'n beetje stemt over wat Gods wil dan wel zal zijn. We zien ook dat de kerkelijk plechtigheid wel officieel in het brandpunt staat, maar dat daarachter de begeleiding van de gelovige, zoals dat heet, veel voornamer is geworden.

Vroeger bestond een religie om de mens de gelegenheid te geven God te eren; of dit nu was in een moskee, in een kathedraal of in een bergtempel, dat maakte niets uit. Men kwam daar om de God te eren, om de

Godheid te ontmoeten. Tegenwoordig komt men er samen om gezamenlijk boeddhist, christen of islamiet te zijn. Men zoekt in het religieuze contact eerder de groepszekerheid, de groepsgebondenheid. Dat betekent, dat wij van het geloof voorlopig althans niet veel kunnen verwachten. Het is een kwestie van groepsbelangen. Waar de groepsbelangen gaan samenvallen, waar de mogelijkheid bestaat om eigen grootheid te blijven erkennen, zonder daarom anderen die men niet nodig heeft naar beneden te trappen, daar zullen wij langzaam maar zeker wel een soort oecumene zien. Maar laten we ons hier niet te veel vergissen.

Het is een gunstig teken, natuurlijk. Maar als men de oecumenische beweging ziet van b.v. de christelijke kerken in Nederland, waar men meer ruzie maakt over onbelangrijke punten dan een lange tijd gebeurd is, waar de samenwerking op zichzelf oorzaak wordt van geschilpunten en waar de uiterlijke binding vaak wordt opgeheven door een innerlijk steeds grotere verdeeldheid, waar zijn wij dan eigenlijk terecht gekomen? En dat is dan nog binnen één land waar men met elkaar moet omgaan en men gemeenschappelijke belangen heeft. Hoe moet het dan niet zijn als de belangen tegengesteld zijn, zoals dit het geval is tussen de grote delen van de Islâm en het christelijk westen. Neen, wij moeten daarop niet al te veel hoop stellen.

De godsdiensten zelf kunnen ons niet helpen. Wat ons kan helpen, is God. Want als ik God erken - onverschillig hoe - dan is die God voor mij op aarde tegenwoordig. Als ik de wil van die God tot uitdrukking breng - niet door te oordelen of af te breken, maar door constructief uit te voeren wat volgens mij de geaardheid, het wezen van die God is - dan schep ik een positieve ontwikkeling. En die positiviteit verwacht ik binnen de kerken minder snel dan daarbuiten.

Als u mij de hedendaagse tijd voorlegt en u vraagt: Ontleed haar, dan zou ik haast zeggen: Wij zien, dat met een schijnbaar grotere onkerkelijkheid van de mensen in feite de vroomheid van vele mensen toeneemt, omdat zij zich meer aan God verplicht gevoelen en gelijktijdig zich minder door uiterlijkheden laten beperken.

Er zijn natuurlijk heel veel dingen, waar je in het begin wel eens wat twijfelachtig tegenover staat. Want iemand, die zijn God in zichzelf zoekt, zal zeggen: Kijk eens, God heeft mij geschapen zoals ik ben, om te zijn zoals ik ben en niet om mijzelf te veranderen. Hij zal zeggen: De uiterlijkheden, die de mensen hebben ingesteld, maken toch geen verschil uit, als ik zelf maar in vrede ben met God. En hij zal tegen de mensheid zeggen: Jullie vertellen nu wel, dat werken zo zalig maakt, maar als ik God in de rust beter vind en ik wil de consequenties ervan aanvaarden, dan heb je geen recht te eisen dat ik zal werken. En dan roept men ach en wee.

Maar die mens heeft gelijk. Want omdat hij zich innerlijk vroom voelt, zal hij zijn werkelijke zorg voor de medemens groter ervaren. Omdat hij in zich het idee van Gods rijk of van een goddelijke harmonie erkent, zal hij voor zijn medemens meer betekenen. En dit is iets, waarin men op het ogenblik - gelukkig - nog niet voldoende inzicht heeft. Want er zijn in de loop der tijden banden ontstaan, die heel wat verdergaan dan nationale grens en economische overeenkomsten doen schijnen. Het ideaal van een communist vindt wel degelijk zijn weerkaatsing in het ideaal van een christen ergens anders. En zodra zij dit ideaal begrijpen en niet alleen spreken over de dialectiek begrijpen ze elkaar.

Er zijn mensen, die eigenlijk vijanden zouden moeten zijn, want de een dient de Islâm en de ander is zwaar katholiek of zo iets. Maar ze erkennen beiden dat God hun een taak stelt in de wereld; en die taak zien ze toevallig hetzelfde: zorgen, dat de mensen gelukkig worden. Zorgen, dat er vrede op aarde is, samenwerking en begrip. En de tegenstelling van godsdienst valt in het niet.

Er zijn internationale banden ontstaan, die men niet kan uitdrukken in termen van sociaal verkeer, van geloof en zelfs van filosofie. Men beroert elkaar desondanks. Natuurlijk kunnen onredelijke exponenten daarvan naar voren treden; en we zien mensen optreden, die een beetje eigenaardig doen, om het maar heel eenvoudig te zeggen. Maar deze mensen zijn ook de uitdrukking van de behoefte tot een persoonlijk leven, een persoonlijk deelhebben aan de gemeenschap, het vervullen van een innerlijke taak. En al lijkt het daarbuiten dan een splijtzwam, in feite is het een verbondenheid. Of om u een heel aardig voorbeeld te geven: de partij, die het meest heeft gedaan voor de goede samenwerking tussen de andere partijen in Nederland, heet de Boerenpartij.

Nu zouden wij kunnen zeggen, dat de heidenen, de fetish-vereerders, de luipaardmannen en krokodilmannen degenen zijn geweest, die het meest hebben gedaan voor een wederzijds begrip en samenwerking tussen de vaak niet-christelijke regerende kaste van b.v. Kongo en de christenen.

Het geloof scheidt op een gegeven ogenblik begrip, vooral wanneer er een gemeenschappelijke vijand is. Zolang deze vijand een stoffelijke vijand is, blijft er natuurlijk nog wat te wensen over. Maar meer en meer gaat men toch dat materiële een klein beetje verwaarlozen en begint men het denkbeeld belangrijker te zien dan alleen maar de stoffelijke praktijk. En waar die geestelijke eenheid bestaat, daar zal men juist door het geloof - of dat nu een geloof is in de juistheid van de stellingen van Mendel en Marx, of dat het voortkomt uit een geloof in Jehova, Allah of iemand anders - komen tot een praktische samenwerking, waardoor het ideaal, dat God meestal vertegenwoordigt, uitdrukking vindt in ons eigen leven.

Er zijn in deze tijd onnoemelijk veel negatieve factoren aan te wijzen. Mijn voorganger heeft de gewoonte om dat mooi uit te rafelen en ik kan niet ontkennen, dat wat hij zegt juist is. Maar ik geloof, dat het ergens toch ook wel eenzijdig is, zoals hij het ziet. Want om een ommelet te maken moet je de eieren breken. Om de mens te brengen tot een eenheid, die uit het innerlijk voortkomt, moet je de geschillen en het ineensorten van veel wat er op aarde bestaat nu eenmaal op de koop toenemen. Dat kan niet anders.

Kijk naar de wereld rond u en vraag u nu eens af, wat die mensheid gelooft. Ze gelooft ergens in haar recht als mens te leven. Ze gelooft in haar recht om individueel te bestaan. Zij gelooft, dat er iets is, waarvoor ze voor het nageslacht een zekere verantwoordelijkheid draagt. Ze gelooft, dat het haar taak is de problemen van het verleden op te lossen. En dat is ook een geloof. Want er staat nergens geschreven dat het precies zo moet zijn. Dat komt van binnen uit. En dit van binnenuit komend denken krijgt dan vele namen. Maar je zou ze alle kunnen samenvatten in dat ene: God, het Alomvattende. En in het Alomvattende zijn wij ergens gelukkig. Zodra we afstand kunnen doen van de kleinheid van onze wereld en onze eigen belangen kunnen wij ook komen tot een samenwerking met anderen, ongeacht de verschillen. Dan kunnen wij begrip krijgen zelfs voor degenen, die uiterlijk onze tegenstanders zijn en erkennen hoeveel wij toch met hen gemeen hebben.

Wil je beantwoorden aan God, zoals Hij de mensheid heeft geschapen, dan zul je de mensheid als eenheid de wil van die God moeten laten vervullen en dat kun je alleen maar doen door de relatie van broeders en zusters. (Ik weet het, het is een ellendige term, maar er is geen andere.) Broeders en zusters. Mensen, die met elkaar verwant zijn door hun mens-zijn en die - ongeacht of ze elkaar verder aardig vinden of niet - daardoor zich aan elkaar verplicht gevoelen. Een mensheid, die het mens-zijn stelt boven alles, omdat mens-zijn tegenover en met de mens het waarmaken van God betekent, van het hoogste dat je kent.

U zult in de komende tijd wel zien, dat het geloof die kant uitgaat. Reeds nu kunt u overal zien dat er meer aandacht wordt besteed aan het bezighouden, zou ik haast zeggen, op de juiste manier van de gelovigen dan op een afdwingen van gehoorzaamheid. Dat laatste komt steeds meer op de achtergrond. Het is de binding, de verbondenheid, die de kerk gaat prediken. En wij zullen zien, dat zij haar wetgevend gezag meer en meer verliest, maar dat zij juist door het verliezen van haar gezag aan de andere kant toch een grote morele binding vormt.

Wij zullen zien, dat de kerk aan de ene kant haar z.g. internationalisme aan het verliezen is, want ze gaat zich meer afstellen en moet zich meer afstellen op de gemeenschap, waarin ze tot uiting komt. Maar we zien dat met het wegvallen van het z.g. internationalisme de werkelijke kerk-verbondenheid juist internationaal wordt.

Het is een tijd vol tegenstellingen, maar het is een tijd waarin je gelukkig ook veel hoop kunt scheppen, juist door dit vreemde gebeuren rond God en kerk en geloof.

Een religie is niet alleen maar een stelling; het is een wijze van leven. En ik geloof, dat steeds meer mensen de stellingen opzij zullen zetten en gaan leven. Als de mens gaat leven in een zoeken naar harmonie met God, dan geloof ik dat alle problemen van de wereld op te lossen zijn. Want wie in God gelooft, werkelijk gelooft, die vreest niet om te lijden en die vreest niet om te sterven. Hij is onaantastbaar geworden. Hij is vrij van de angst. Hij is vrij van de sociale drijfveren, van de drift, van de menselijke haast. Hij leeft in een eeuwigheid en drukt alleen iets van die eeuwigheid uit. En daarmee ontworstelt hij zich aan het gezag van al die belangengroepen, die dan o, zo graag groot doen, hetzij in de naam van God of van het een of ander denken. Hij ontworstelt zich aan het mechanisme van de menselijke maatschappij en wordt meer tot mens.

Dat wil niet zeggen dat er een oorlog kan worden voorkomen. Een oorlog is mogelijk en zal mogelijk blijven. Mensen zijn nu eenmaal mensen. En zelfs broeders en zusters zijn soms geneigd elkander de schedel te kloven. Maar wat er wel zal gebeuren is, dat men niet meer vraagt: "Wie ben je", als je hulp nodig hebt. Of je vriend of vijand bent, als je hulp nodig hebt als mens, heb je recht op die hulp. En dat begrip groeit. En of er nu onrecht wordt gedaan aan je vriend of aan je vijand, het is een onrecht en daartegen moet je je verzetten, dat moet je ongedaan maken. Dit geloof groeit overal. Dit geloof zien wij in en buiten de kerken ontstaan.

Wij zien de mens ergens geestelijk ook groter worden en dan moeten wij al die andere verschijnselen maar op de koop toe nemen, want een menselijk leven is maar zo'n korte pauze in de totaliteit van zijn bestaan.

Een mens, die geestelijk bewust wordt, die geestelijk zijn God dient, zal het in de materie misschien niet helemaal kunnen volvoeren, maar hij zal de relatie met die God eeuwig hebben. En hij zal uit de kracht, welke hij in die God vindt - ook al noemt hij Hem anders, al noemt hij Hem desnoods het Niets - uit de harmonie die hij daarin voor zich vindt (de zin van het leven) zal hij in elke aardse of andere vorm van leven steeds meer waar worden, steeds eerlijker.

Ik meen, dat deze jaren voor de wereld jaren van beproeving zijn. Zoals de tijd van de kruistochten ook een tijd van beproeving is geweest. Een tijd, dat de mens werd geconfronteerd met een totaal andere wereld, met nieuwe gewoonten en mogelijkheden; waarin onder al het grove geweld de maatschappij eigenlijk veranderde.

Nu zijn er misschien geen kruistochten meer om een heilig graf te bevrijden. Nu strijdt men voor de democratie; deze eigenaardige vorm van terreur, waarvoor niemand de juiste termen ooit heeft gevonden. Men strijdt nu voor abstractere goden, dat is waar. Men wil abstractere waarden veroveren. Maar ook nu wordt men geconfronteerd met het nieuwe.

Vietnam is een strijdtoneel. Maar in Vietnam wordt menige ziel herboren; ook een Amerikaanse, een Chinese, een Russische ziel. Een hergeboorte, waarbij juist in deze baaierd van haat de mens wakker wordt. En het is deze mens, die boven alle geschillen ergens die grote verbondenheid voelt, onbewust of geformaliseerd in een godsbeeld, die zo dadelijk de wereld zal dragen. Want leven zonder geloof is onmogelijk, maar een wereld vooruitbrengen door een formalistische godsdienst is eveneens onmogelijk.

-:-

W E G W I J Z E R .

Op een kruising van wegen staat hij: een paal, die schilden draagt en namen. Namen, die niets zeggen, als je niet weet wat ze betekenen. Er staan afstanden achter. En je weet niet wat die afstanden betekenen, tenzij je ze gelopen hebt, zodat je weet hoever het is. Een wegwijzer helpt je alleen maar, als je eigenlijk je keuze al hebt gemaakt.

Een mens, die dwaalt, zal aan een wegwijzer niets hebben. Zijn onwillekeurige keuze doet hem toch dolen en dwalen. Om een wegwijzer te gebruiken moet je desnoods een kaart kunnen lezen en een doel hebben. Dan pas weet je waar je aan toe bent. Anders kun je hoogstens zeggen: Nu ja, ik bevind mij nu hier. Maar op het ogenblik, dat je het constateert, ga je immers weer verder. Dat is niet zo belangrijk.

We hebben allemaal in het leven een wegwijzer nodig zo nu en dan. En daarom moeten we eerst weten, waar we naartoe willen.

Als ik weet wat mijn doel is, wat voor mij werkelijk het belangrijkste is, dan zal ik overal in de hele eeuwigheid wegwijzers vinden. Dan is er altijd weer dat omen, het voorteken. Dan is er altijd weer die eigenaardige gebeurtenis of die plotselinge inval, die mij duidelijk maakt hoe ik moet gaan en wat ik moet doen. Dan kan ik de tekenen lezen. Maar als ik geen doel heb, dan kan ik kijken naar alle wegwijzers, die er zijn en ik zal nooit wijzer worden, nooit verstandiger en ik zal nooit bewust een weg kiezen.

Wie in het leven esoterisch of exoterisch verder wil gaan, stelle zich een doel. Maar men stelle zich het doel nauwkeurig. Men stelle het zich voor als bereikbaar en men kiese het niet te ver uit de buurt.

En heeft men het doel gekozen, dan wordt het tijd om te letten op de tekens langs de weg, vooral als we een keuze-mogelijkheid zien, die ons belangrijk lijkt. Laat ons dan een ogenblik stilstaan, wachtend op een teken. Dan weten wij hoe we moeten gaan.

De wegwijzer wordt ons in de schepping voortdurend gegeven. Zo is soms een kosmische kracht, soms een openbaring, soms is ze een schijnbaar toeval. Geen mens gaat onbegeleid zijn levensweg. Geen enkele geest doolt eindeloos door een onbegrepen oneindigheid. Altijd weer is daar onze gezelschap, op elk punt van belang, die zegt: "Die keuze heb je." Maar het is onze taak om acht te slaan erop. Het is onze taak uit te maken waarheen we willen gaan.

Daarom, vrienden, dank God voor de wegwijzers, die Hij u geeft, maar toon allereerst dat ge waardig zijt de tekenen te ontvangen. Want hij, die het teken waardigt door zijn doel en zo de vervulling van het doel door het teken, hij zal Gods taal verstaan in Gods wereld. Hij zal de weg vinden in zichzelf en in de oneindigheid. Hij zal nimmer falen. En hij zal slagende niet slechts zijn eerste doel bereiken, maar steeds duidelijker weten wat het einddoel van alle dingen is.

:--: